

Radviliškio rajono laikraštis moterims

Nr. 13 (15)

1992 m. rugsėjo mėnuo

Kaina 2 rub.

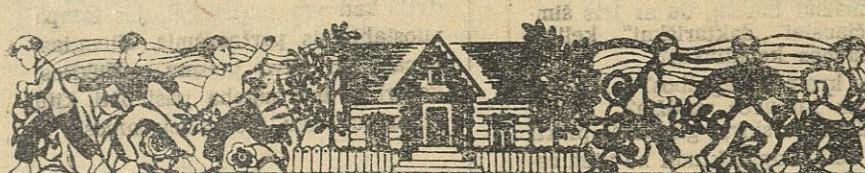

UGSEJO 5-ąją Seduvą švenčia pirmosios parapijinės mokyklos įkūrimo (1542 m.) 450 metų jubiliejų. Baigusios ivairius mokslus, vietinės ir atvykusios čia dirbtų moterys pastarajį šimtmetį suvaidino žymų vaidmenį.

XIX amžiaus pabaigoje, XX amžiaus pradžioje moterys vyraovo tarp

padėdavo jau kitur gyvenusi ilgametė pradinės mokyklos vedėja Zofija Firaitė-Bartušienė. Švenčiant mokytojos Konstancijos Sliogerytės-Jurkšaitienės aštuoniasdešimtmetį, pasiekinti savo auklėtojus, vokiečių ir prancūzų kalbų mokytojos i Kauną atvyko dešimtys ivairių laidų abituriencų. Praėjus pusmečiui, ši mokytoja, toli gražu ne senutė, atvyko į Seduvą susitikti su ketvirtos laidos abituriencialais, su buvusiais

dalyvavo beveik visose respublikinėse dalinu šventėse. Plačiai respublikoje žinomas Emilijos Brajinskienės folklorinis ansamblis. Aukštosiose mokyklose studentams užtekdavo pasakyti, kad prancūzų kalbos Seduveje juos mokė Apolonija Kiškienė, ir išskaitos klausimas būdavo išspėtas. Mokytoja Irena Mozūriene pirmoji čia diegė Montesori metodą. Mokytojai Aldonai Mickevičiūtei tyliomis žvelgiant į mokinį akis, gim-

ŠEDUVOS
MOKYKLAI
— 450
METŪ

MŪSU BRANGIOSIOS ŠEDUVIETĖS

pedagogų, kai kurios vėliau tapė žinomomis mokslo ir meno veikėjomis, meno saviveiklos organizatorėmis.

Seinaviečiai mena aštuoniolika metų „Saulės“ draugijos progimnazijoje ir gimnazijoje dirbusią direktorię — pirmąją aukštąjį moksą išgyjusią mokytoją Oną Marcinkevičiutę-Butkiene. Daugiau kaip dešimtmetį čia dirbo Emilia Zaukaitė-Kuzaviniene. Dvi tremtys į Sibirą ir keleri metai, praleisti Lukiškių kalėjime, nepalaužė šios moters. Dar Seduvoje ji vadovavo skautų organizacijai, netik progimnazijoje, bet ir tremtyje organizavo saviveiklą. Grįžusi į Lietuvą, Emilia subūrė garsųjį „Saudujos“ folklorinį ansamblį. Tik du žmonės nepriklausomoje Lietuvoje buvo apdovanoti premija už etninių kulturos puoselėjimą — jų tarpe Emilia Kuzaviniene.

Grįžusiems iš tremties įsidarbinti

auklėtiniais, švenčiančiais 45 metų mokyklos baigimo jubiliejų. Daugelis susirinkusių „neše“ 65 metų amžiaus naštą. Niekad nepamiršta savo mokyklos ir nusipelnusios mokytojos Elzė Valavičiutė-Viliūniene ir Danutė Vyčaitė-Serknienė.

Pasididžiavimas glosto krūtinę, kai išgirsti minint buvusiu mokiniu — dailininkę Genutę Bložytę-Guntienę ar skulptūres Elyvo Ros Radauskaitečių pavardės. Nuosirdžiausius žodžius savo eileraščiuose gimtajam Zilonių kalmui bei Seduvai skiria poetė Bronė Rimkevičiutė-Liniauskienė ir Genovaitė Abromaitė-Balčiūniene.

Ką reiškia piešimo mokytojos Birutės Maliauskienės pavardė tiems, kurie kelionika kartu su ja dalyvavo televizijos laidose „Mano pasaulis“ ir pasirinko dailininko kelią. Ką rodo mokytojos Janinos Vasiliauskienės įtemptas darbas, ruošiant šokėjus, geriausiai suprantą tie, kurie

davo nauji mastytojai ir poetai. Sunku aprašyti, kaip kūrė mokymo kabinetus Milda Slavénienė, Viktorija Oleinikova, Elzė Viliūniene.

Buysusi mokinė Leona Petkevičiutė-Korkutienė rašo knygas, ruošia savo fotoparodas, dirba gydytojos darbą. Danutė Gendrolytė ne tik šoko Norvaišų pramoginių šokių kolektyve, kopė į kalnus ir vadovavó alpinistams, bet kartu rašė ir chemijos mokslo kandidato disertaciją. Be jos, moksly kandidatų disertacijas apgyné dar septynios abiturientės.

Mokytojos Karolinos Dobragaitės tapytas paveikslas puošia vieną iš Seduvos bažnyčios altorių. Ižymiom keramikėm, grafikėm tapo Liucija Sulgaitė, Vitalija Tumasonytė, Ilona Cepaitė ir daugelis kitų. Daug įdomių moterų pirmosius žingsnius žengė čia, pas mus. Jos visos brangios ir mielos gimtajai Seduvai, jos vienos išraše save į miesto istoriją.

A. BUKAUSKAS

...Apie meile

Su kuo kartu gyveni, kuo rūpiniesi ir už ką atsakai, tą būtinyai ir pamilsti.

M. ANDERSENAS NEKSE

Meile yra vienintelė aistra, kuri nepakenčia nei praeities, nei ateities.

Meilė nieko neatleidžia arba atleidža viską.

O. BALZAKAS

Kai myli, lengvai tiki ir kitų meilei.

A. DIUMA

Meilė yra toks didelis turtas, jog už jį gali visą pasaulį nupirkti.

F. DOSTOJEVSKIS

Meilėje, kaip ir kovoje, kiekvienas turi savo likimą.

T. DREIZERIS

Mylėti — tai suprasti.

A. FRANSAS

Meilei nėra nei amžiaus, nei ribų, nei mirties.

D. GOLSVORTIS

Tik darbai įrodo meilės galią.

J. V. GETE

MINTYS IS MALDOS

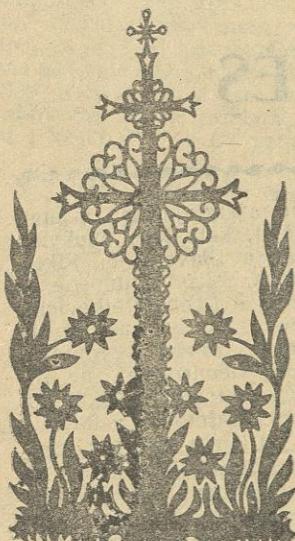
DUOK MAN

JĒGŪ

ISKENTÉTI

VISUS

VARGUS

SPECIALIAI „RADVILAITEI“
VAGA BUNDA

PULSARAS

Ramybei meldžiamės. Bet jos nėra — Erdvė vėl prievertauja tylą. Galaktikos tik balzgana riba, — Ir tūkstančiai žvaigždžių susyla. Ne viskas telpa vieno širdyje — Apgaulė, paklaida, miražas... Vėl gims pulsaras ryto erdvėje, Labai priminės širdį mažą. Atodūs kaip radijo banga Dar sklis ilgai. O laikas stovi... Apsaugok, Viešpatie, švelnias rankas, Skaisčiausią jausmą. Lyg šventotę.

Kasdien vis mažėja laukose javų plotai, daržuose gelsta bulvienojai, vis labiau blizga gyvulių kailiai: ruduo, soties ir pilnaties metas. Taip buvo visada. Net ir nederliaus, liūčių metais, net ir po alinančių sausrų. Ruduo — gėrybių rinkimo, į svirnus, sandėlius vežimo laikas. Valstietis ir ukininkas, tarnautojas ir darbininkas iš žuriu prakaitu aplaistyto savo didesnio ar mažesnio sklypo, daržo kruopščiai surinks kad ir šykščiai užaugusias gimtosios žemelės doyanas, suras jų turguje, sukraus į rūsius ir lengviau atsidus: žiema nebebaisi.

Taip būdavo. Ar taip bus ir šiemet? Ar turint bulvių, burokelių, morkų, raugintų kopūstų ir agurkų, ateinantį žiemą tikrai nebus baisi? Deja, deja... Prie vos ne kas savitę kyylančių kainų jau baigiamo priprasti: perkame į valgome ne tai, kas sveika, ko reikėtu, ko norėtum, o tai, ką įstengiame, kiek įstengiame. Pajėgsime dar susiveržti, valgyti dar mažiau, liesiau, blogiau: žmogus ištverti gali labai daug.

Tačiau ką reikės daryti, kai kelis kartus pabrangs tai, ko mažinti, reguliuoti, atsakyti neįmanoma? Kai už būsto apšildymą, dujas, šiltą ir šaltą vandenį, elektrą reikės atiduoti vos ne visą algą ar tikrai visą pensiją? Iš kur tada bepaismi tūkstantį rublių maišui bulvių, du ar tris šimtus — prasčiausiai „daktariškai“, kelias-dešimt — duonos kepaliukui?

I ką reikės kreiptis pagalbos? I laisvos, nepriklausomos Lietuvos valdžią? Vilčių nedaug: ji milijonus skiria ginklams pirkti — „būtinai“ reikia apginkluoti ne vien reguliariją kariuomenę, bet ir savanorius, šaulius... Milijonų (ne rublių, o dolerių!) jai reikia reprezentacijai, kelionėms, sutikimams, vizitams, konferencijoms, sužiavimams...

I užjurių turtuolius, tarptautinius bankus, fondus? Tikėtis pagalbos kaip Soma lis?

O pats Lietuvos žmogus, prispauistas įvairiausiu „pasaulinio lygio“ mokesčiu, akcizu, rinkliavu, painiausiu, jokios logikos nepaisančiu įstatymu supančiotomis rankomis ir kojomis iš žemės ūkio, pramonės, kultūros, įstatymadvystės, teisėtvarkos ir teisėsaugos griuvėsiu išsikepturėti nepajės per daugelį daugelį metų...

Tad telieka tik viena — kreiptis į Tą, Kuris viską mato ir viską gali: „Viešpatie, duok man jėgų iškentēti visus vargus ir rūpesčius“.

J. M.

RINKIMAMS ARTĖJANT

Prasidėjo rinkimų į Lietuvos Respublikos seimą kampanija. Informuojame, kad savo kandidato mes nekelsime. Drauge su Lietuvos Moterų draugijos Prezidiumu siūlome remti dorus, patikimus žmones, tuos kandidatus ir partijas, kurių programos numato spręsti socialines problemas.

LMD RADVILISKIO
RAJONO TARYBA

RUGpjUCIO 23 —
RUGSEJO 22 D.

MERGELĖ

(Pagal Rytų horoskopą Mer-
gelė rugsėjo 16 — spalio 15)

Vyrai daugiau démesio skiria mylimosios protui, negu švelnumui ar romantiškumui. Jiems svarbiausia — moters jausmų nuoširdumas. Kantrios ir romantiškos natūros. Jų meilė pilna surprizų. Būna egoistai, tačiau taktiški, nors temperamento protrūkiai ar nereikalingas mylimosios veržumas tokį žmogų gali atbaudinti.

Moteris išmintingos, lengvai pripranta prie naujų aplinkybių. Meilė priima kaip atnešančią vien nepatogumus. Bet jei sugebėsite joms irodinti, kad yra priešingai, jos tampa nuostabiomis partnerėmis. Stengiasi neparodyti savo jausmų. Kuklios, kantrios, bet sugeba pastebeti kitų trūkumus, sau juos atleisdamas.

Šio žemės (yra: ugnies, vandens, žemės ir oro) ženklo simbolinės spalvos — gelsvali žalia arba žaliai violetinė. Akmenys — geltonas topazas arba violetinis agatas.

Rugsėjo mėnesį gimusų akmuo — peridotas. Mergeles žvaigždyne gimusų — geltonasis safyras. Mergelei laimę atneš citrinas arba geltonasis agatas.

Senovėje visus geltonus skaidrius akmenis vadindavo topazais. Ilgai niui juvelyrai ėmė skirti kietesnes atmainas ir topazams apibūdinti pridedavo žodį „braziliškasis“, o geltonam korundui atskirti — rytietiškasis „Tikruoju“ topazu vadindavo geltoną kvarco atmainą — citrina.

Topazų būna įvairių spalvų. Geltonos spalvos būna įvairaus ryškumo: ruo blyškai geltonų iki ruda výšnių.

Topazas blizga lyg stiklas. Akmuo trinamas labai įsielektina. Topazai yra tobulai skalūs, todėl papuošalus su šiais akmenimis reikia nešioti atsargiai.

Agatas žinomas nuo senų laikų ir naudojamas juvelyriniams bei dekoratyviniams gaminiams. Iš jo daromos sagės, karoliai, auskarai, žiedams akys, įvairių indai, kamėjos.

Peridotas — juvelyrinis olivinas anglų ir vokiečių terminologija. Olivinas — mineralas nuo tamšlai geltonos iki žalios spalvos. Juvelyrai naudoja skaidrius gelsvali žalias jo atmainas, vadinamas chrizolitais.

Safyras — vienas iš vertingiausių juvelyrinių akmenų. Geltonieji safyrai labai reti, jus grynus sunku atpažinti. Geltonasis safyras buvo vadinamas Rytų topazu.

NETIKIU, kad mirštančiam per keliais akimirkas prieš akis prabėga visas jo gyvenimas. Juk tas, kam taip buvo, niekam jau nebepapasakos...

Aš jau stoviu (tiksliau, guliū) prie pat ribos, už kurios nebéra nieko. Jokių abejonių, jokių vilčių. Dar prieš savaitę gydytojai drāsinančiai šypsodavosi, seseles kasryt į vazelę pamerkdavo šviežią gelytę, o vakar vokare mane perkélé į vienutę. Atselt, laukiam daug ligonių...

Ka gi. Vis tiek viskas kada nors turi baigtis, kaip pasakė lapė, kuriai medžiojotas dyrė kailį.

Kellinta valanda guliū atmerktomis akimis. Už lango dangus jau bala. Kažin, kada dabar teka saulė? Turbut pro šitą langą nesimato.

JONAS ČESNULEVIČIUS

PASKUTINIS RYTAS, PIRMAS RYTAS

Gaila, norčiau ją pamatyti, ko gera, jau paskutinį kartą.

Guliū, jaučiu artėjančią nebūti, gyvenimo vaizdai prieš akis patys nebėga. Galvoju apie tai, apie ką noriu. Prisimenu tai, ką noriu. O prisiminti yra ką. Nedaug, tiesa, teko pragyventi: už trijų mėnesių ir vienuolikos dienų būčiau sulaukęs trisdešimt aštuonerių, bet ir tie nebuvo tušti. Teko susitikti daug pui-kių žmonių. Mylėjau daugelį jų. Ir mane turbūt mylėjo. Turiu galvoje vyrus, nės moterų mano gyvenime buvo nedaug. O mylėjau tik dvi: motiną ir Ireną... Motiną... Kai jি mi-ré, vaikščiojau į penktą klasę. Buvo pavasaris. Tai jau dviešimt šešeri.

O Irena... Kai tą vakarą, po teismo, atsiiveikinom, jos daugiau ir nemaičiau. Kai jি dabar gyvena? Sako, turinti kitą. Taip ir turi būti. Jauna — už mane septyneriais metais jaunesnė, graži, protinė... Dabar, aišku, miega ir sapnuoja ma-licius sapnus...

IR neturi žmonės saiko! Jau aušta, o jie vis dar užia. Vestuvės lieka vestuvėmis, varžytis néra ko, bet visgi... O vestuvės manoi Reikėt džiaugtis, bet to džiaugsmo kažkodėl nejaučiu. Metai, greičiausiai, jau ne tie. Be to, nebe pirmą kartą...

Nors tа prakeiktą magnetofoną iš-jungtū. Pritildé, bet vis tiek girdisi. Fala... dainuoja „Balerinos batuką“. Na, ir kas jа užleido? Tiesa, juosta... Labai geras baritonas, ir melodija puiki, tik nuo jos darosi liūdina... O Petras jа mēgo... Petras. Petras... Ne, nel... Negalvoti apie jí! Aš dabar turiu kuo rūpintis, apie ką galvoti. Stai jis — mano mieliausias, mano brangiausias. Truputį padau-gino, bet nieko, šiandien galima. Tiesa, jis ir šiaip mēgėjas, bet greitai jí nuo to atpratinsiu... Knarkia, mano garbaniuotasis. Niekas jam nerūpi. Tegul tik mane myli ir manės klauso. Gyvensim kaip balandėliai. Tai kas, kad jis už mane pora

metų jaunesnis. Ne metuose esmė. Ir ne turte. Nesvarbu, kad jis nieko, išskyrus savo rūbus, neatsinešė. Aš visko turiu pakankamai.

Išjungtū tą magnetofoną, pagaliau. Negali tyliai gurkšnoti ir kalbėtis. Būtinai jiems muzikos. Ką ten neblaivūs supranta, jiems kad tik triukšmas... O Petras muziką mēgo. Ne simfoninę, žinoma... Kai nupirko magnetofoną, tai kiauras laisvas naktis sédėdavo prie televizoriaus ar radio ir išrašinėdavo. Tu juostelių dešimtys ričių... Ir vėl Petras... Bloga. Per daug kas jí primena. Reikės labai daug ką parduoti ir pirkti nauja... Tada, kai mus išskyrė, aš paklausiau, kaip viską dalinsimės, o jis tik ranka numojo. Kam man, sa-ko, turékis. Kiek vienam tereikia.

Kas jа erzindavo, niekas neįtikdavo. Kai kartą užvedžiau kalbą, kad gal reikėtų pažinti iš vaikų namų berniuką ir išsuntyti, jí ištūžusi atrėžė: „Ar aš negaliu tureti savo?! Juk gydytojai sakėl...“

Ir turės. Be abejo, turės. Jai tik to tetrūko...

PETRAS man buvo geras tengėsi, kad tik būtų geriau, kad nieko netrukėti. Ir netrukó. Kai vedémés, jis ant knygės jau turėjo kelis tukstančius. Kai tik gavome butą, apstatėme naujas baldais, prisipirkom rūbų, indy... Ir visą laiką buvo rūpestingas. Is pradžių turėjom mažą „Rekordą“, paskui atsirado didesnių, nupirko „Signalą“. Pasirodė spalvoti, išsigijom „Elektroną“. Ir šaldytuvas jau trečias stovi...

Ne, materialiai aš turbūt taip gerai niekad negyvensiu, kaip su juo. Ir šiaip jis buvo švelnus, rūpestingas. Kai man užeidavo bloga nuotaika, jis visokiausiais būdais sten-

Jeigu ko užsimanysi, nusipirkšiu... Geras, ne savanaudis žmogus... Ir auksines rankas turi. Ir charakterio sugyvenamo. Tik va...

Kažin, kaip jis dabar gyvena? Kai išvažiavo po teismo į Klaipėdą, tai ir nesimatėm. Kažkas kalbėjo, kad serga dabar. Plaučiai. Aš jam ne kartą sakiau, mesk tą garvežį. Amžinai kelionėje, sausas maistas, dūmai, tepalai... Dar gausi kokia li-ga. Bet argi jis paklausys? Be to ge-leinkelio gyventi negali... Nieko, pasveiks. Nesenas dar...

KAD viskas krypsta į skyrybas, jau seniai buvo matyti. Su ta mintimi susigvenau, visgi niekada nesisaučiau taip nepatogiai, kaip ten, teisme.

Pragyvenome kartu septynetą metų. Atrodo, nebuvom né karto rimtai susipykė. Nebuvo dėl ko. Aš — ne padažau, ne girtuoklis. Žinoma, ne šventasis, bet ir dabar, kai meluoti net sau pačiam jau nėra jokios prasmės, galiu ramia sąžine pa-sakyti, kad niekam nesu sąmoningai padarės nieko bloga. Irenai tuo la-biau.

Paskutiniuosius metus tarp mūsų buvo jau labai nedaug bendra. Kaip procese konstantavo, mus siejo tik bendras namų ūkis. O dvasiškai mes buvome svetimi. Fiziškal irgi...

Nei teisintis, nei ką nors irodinėti teisme nebebuvo jokios prasmės. Ir kai pateikė svarbiausią, esminį klau-simą, ar aš sutinku skirtis, man ne-liko nieko, tik atsakyti — taip.

Aš kaltas, kad dievas mane tokį sutvérė, tėvas pradėjo, motina pa-gimdė, tóks užaugau. Kaltas... Ir tik tuo...

Iš pradžių tikėjomės, vylėmės, bet, metams bégant, dingo ir viltis... Gal jí būtų kaip nors susitaikius su tokia padėtimi, jei ne jos motina ir seserys. Po jų apsilankymo su Irena nebūdavo galima susikalbėti. Vis-

gdavosi pralinksinti, išblaškyti... Kiek knygų — didžiausia sekciaja prisirinko. Plokštelių kalnas, magnetofono juostų kilometrai... Kalmy-nės, draugės man pavydėjo, saky-davo, kokia aš laiminga... O aš vis-ka, viską būčiau su džiaugsmu atidavusi už mažytę vaikišką lovytę, kurioje miegotų sunelis,

O gal iš tiesų reikėjo paklausyti Stasés patarimo? Jí — mėtyta ir vetyta... Kvaila tu, sako, nejau negali sukombinuoti pro šalį? Susirask, jei nori, galiu ir aš pripiršti, kokį protinę, gražū, sveiką vyra, ir net la-pę nesulos... Tu graži, įdomi, joks vyras neatsisakys... ir būsit abu su Petro laimingi, jis né nejtars...

Bet, dieve, pačiai siūlytis? O jeigu tas nelaikys liežuvio už dantų? **Koks tada bus gyvenimas?** Jeigu Petras ir nesužinotų, kaip aš jam galėčiau žiūrėti į akis? Ne, visa gyvenimą meluoti negalėčiau.

Dieve mano, visko buvo užtektinių ir net su kaupu. Tetrūko tik vieno. Ir be jo viskas nustojo savo vertės, savo reikšmės. Kaip geriausiai pietūs be druskos: neskanu, prėska, nelenda į gerklę... Daiktai teikią nauda, patogumą, malonumą, bet ne laime...

Salia guli Vygas. Tyliai knarkia ir retkarčiai sučepsi lūpomis. Turbūt, sapnuoja, kad dar už stalos Mano mieliausias, brangiausias garbanius. Nors, atvirai sakant, nesu visai tikra, kad jí labai myliu... Taip. Jis man patinka. Bet meilė, karšta meilė... Tačiau ne tai man svarbiausia. Aš — ne šešiolikinė. Jí mylėti reikia jau vien už tai, kad jis — mano būsimo kūdikio tévas. Ir kas, kad plepios kalmynės vėliau apskaičiuos, kad nuo vestuvių iki krikštynų trūksta dviejų mėnesių. Nusispaut. Vygas gavo avanso. Cia mūsų reikalas.

(Pabaiga — sekaniame numeruje)

